

اولین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

محل برگزاری دانشکده شهید مفتاح همدان

۳۰ آبان ۱۳۹۲

ارزیان محیط زیست علم

بررسی نقش گردشگری مذهبی بر توسعه شهری
(مطالعه موردی: امامزاده عباس ساری)

حمیده مسلمی*^۱، رضا لحمیان^۲، عباس علیپور^۳

^۱ کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی توریسم، دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز ساری،

h.moslemy51@yahoo.com.

^۲ استادیار دانشگاه پیام نور، مرکز بابل

^۳ استادیار پژوهش مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی مازندران

چکیده

امروزه صنعت گردشگری در جهان توسعه فراوان یافته است و بسیاری از کشورها از این موقعیت توانسته اند وضعیت خود را تا حد در خور توجهی بهبود بخشند و بر مشکلات اقتصادی خویش از قبیل پایین تر بودن سطح در آمد سرانه ، فراوانی بیکاری ، کمبود درآمد ارزی و... فایق آیند. گردشگری مذهبی به عنوان یکی از شاخه های مهم گردشگری با همه اجزا و گونه هایی چون زیارتگاه ها، اماکن مذهبی و ... به سبب ویژگیها و کارکرد های خاص خود توانسته است در متن گردشگری جهان جای گرفته ، به طوریکه حوزه نفوذ آن، سراسر جهان را فرا گرفته است. بر این باور ، در تحقیق فراروی ، نقش گردشگری مذهبی امام زاده عباس ساری بر توسعه شهری بررسی و راهکارهایی برای توسعه پایدار گردشگری مذهبی ارائه می گردد . این پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی بوده و جامعه آماری آن کلیه شهروندان شهر ساری در سال ۱۳۹۲ می باشد؛ که از میان آنان با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده با بکار گیری فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نمونه مورد پرسشگری مستقیم قرار گرفته اند . پس از جمع آوری اطلاعات میدانی از طریق ابزار پرسشنامه ، روابط بین متغیرهای پژوهش از طریق آماره های توصیفی (جدول فراوانی ، نمودار و ...) و استنباطی (آزمون های همبستگی اسپیرمن و T تک متغیره) ؛ در قالب نرم افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفته است . آنالیز انجام شده از طریق آزمون نشان داده بین متغیرهای تعریف شده در زمینه تأثیر گذاری قابلیت های مکان مذهبی امام زاده عباس در جذب گردشگر به شهر ساری و نیز تأثیر مکان مذهبی امامزاده عباس ساری در مولفه های توسعه اقتصادی در سطح ۵ درصد و سطح معناداری $p = 0/000$ رابطه معناداری وجود دارد . به طوریکه شهروندان ، تأثیر قابلیت های مکان مذهبی امامزاده عباس را در جذب گردشگر به شهر ساری را ۸۰/۵ درصد و این تأثیر را در توسعه مولفه های اقتصادی ۷۴/۵ درصد متوسط تا خیلی زیاد ارزیابی نموده اند.

اولین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

محل برگزاری دانشکده شهید مفتاح همدان

۳۰ آبان ۱۳۹۲

ارزیان محیط زیست مکتب

کلید واژه ها : گردشگری، گردشگری مذهبی، اماکن مذهبی، شهر ساری، امامزاده عباس

۱- مقدمه

امروزه صنعت گردشگری در جهان توسعه فراوان یافته است و بسیاری از کشورها از این موقعیت توانسته اند وضعیت خود را تا حد در خور توجهی بهبود بخشند و بر مشکلات اقتصادی خویش از قبیل پایین تر بودن سطح در آمد سرانه ، فراوانی بیکاری ، کمبود درآمد ارزی فایق آیند . بطوریکه در حال حاضر درآمدها قبل از صنعت گردشگری حدود ۶۰ درصد از صادرات جهان را تشکیل می دهد (صباغ کرمانی ، ۱۳۷۵ : ۲۵)

این صنعت دربردارنده تمامی پدیده ها و روابط حاصل از تعامل گردشگران ، عرضه کنندگان و فروشندگان محصولات گردشگران دولت ها و جوامع میزبان ، در فرایند جذب و پذیرایی از گردشگران است. علاوه بر این سود صنعت گردشگری صرفا در بهره اقتصادی خلاصه نمی شود . بلکه این بهره را از زوایای مختلفی همچون شناساندن فرهنگ داخلی به دیگر کشور نیز می توان ارزیابی کرد . ویژگی های ساختار گردشگری هر مکان به نوبه خود از یک طرف متأثر از اهمیت ، اعتبار ، ماهیت ، تنوع نقش و کارکرد مذهبی ، فرهنگی ، تفریحی ، تجاری و بطور کلی جاذبه های مکانی آن است . از طرف دیگر برگرفته و تاثیرپذیرفته از ویژگی های اجتماعی ، فرهنگی (باورهای اعتقادی) و اقتصاد ساکنان محلی و گردشگری است . گردشگری مذهبی یکی از قدیمی ترین گردشگری های گذشته و در حال حاضر در سراسر جهان است (مومنی و همکاران ، ۱۳۷۸ : ۱۴) گردشگری مذهبی به عنوان یکی از شاخه های مهم گردشگری با همه اجزا و گونه هایی چون زیارتگاه ها، اماکن مذهبی و ... به سبب ویژگیها و کارکرد های خاص خود توانسته است در متن گردشگری جهان جای گرفته ، به طوریکه حوزه نفوذ آن، سراسر جهان را فرا گرفته است. (Nolan, 1989:11) با رواج اسلام در ایران و رواج مذهب شیعه در قرون اولیه اسلامی شهرها و روستاهای ایران تبدیل به مراکزی برای زندگی و پس از مرگ امامزاده ها ، مقبره ایشان به محلی برای زیارت مشتاقان تبدیل شده که یکی از جنبه های مهم گذران اوقات فراغت در زندگی مردم به حساب می آید (منصور ، ۱۳۸۳ : ص ۶۳) . امروزه این نوع گردشگری با همه اجزا و گونه های مختلف به سبب ویژگیها و کارکرد های خاص توانسته است در متن گردشگری جهان جای گیرد ، حوزه نفوذ آن سراسر جهان را فرا گرفته است (santos , 2004 : 41) . به طوری که بر اساس برآورد سازمان جهانی سفر (unwto) گردشگری مذهبی ۲۶ درصد از کل جریانهای گردشگری جهان را به خود اختصاص داده است. (Icep , 1997 : 31) مطالعات افلاکیان دوست در بررسی توریسم مذهبی فرصتی برای ارتقاء گردشگری در جامعه ایران نمونه موردی امامزاده هاشم گیلان، حاکی از پتانسیل بالای طبیعی ، تاریخی و فرهنگی و مذهبی و ... روستا و بقعه ی متبرکه در ارتقای صنعت گردشگری می باشد .

همچنین بررسی های تقوایی و همکاران در مقاله ای تحت عنوان: تحلیلی بر توسعه گردشگری مذهبی (مطالعه موردی : شهرستان نور آباد ممسنی)، نشان می دهد که با توجه به اهمیت صنعت گردشگری در جهان امروز مکانهای مذهبی در جذب گردشگری و تاثیرات آن بر توسعه مناطق مختلف که یک نمونه از آن شهرستان ممسنی در استان فارس است که دارای امامزاده های بسیاری می باشد که با نگاه مدیریتی به این نقطه و برنامه ریزی صحیح ، شاهد احیای مکان این امامزاده ها و محیط پیرامون و در نهایت محیطی مناسب جهت جذب گردشگران مذهبی و رفع بخشی از مسائل شهرستان نورآباد ممسنی باشیم.